

פרוטוקול מס' 51/ד

מישיבה לא ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה ביום ג',
ח' בחמוז, תשמ"ו - 28.6.55
השעה 9.00

נכחו:

- חברי הוועדה: ש. פרמיץ - היו"ר
- מ. אונא
- מ. ארם
- ש. כמרית
- ד. נצר
- י. סמילנסקי
- ר. זברי
- נ. רזי אל-נאור

מוזמנים: מר טריד - סגן המנהל הכללי של משרד החינוך
גב' סמנו - היושבת המשפטית של משרד החינוך

נעדרו:

- ה. ברמן
- ז. בן-יעקב
- ק. כהנא
- ב. כצנלסון
- ש. גריידי
- א. ללסון
- י.ש. רוזנברג

מדר-היום:

- א. זאלות וחשובות
- ב. האומרת הישראלית
- ג. חלוקת התקצבות והתמיכות למוסדות חרבה

=====

היו"ר ש. פרמיץ:

אני פותחת את הישיבה.
האם יש לחברים זאלות?

ג. רזי אל-נאור:

בזמנו זאלתי את נציגי משרד החינוך את משרד החינוך כחן הוראת מיוחדות לתנועות נוער ולכל אותם הגופים העורכים טיולים לנוער, כיצד יש לנהוג בטיולים אלה. הנה לפני ימים מספר קראתי ב"הארץ" שהמפקח על המלחמה במלריה בגליל העליון פגש חוך כדי טיוריו קבוצת נערים אשר שכבו באפס כוחות ובמצב קשה. הדבר היה ביום שרב כבד ביותר. התברר כי נעריה אלה יצאו באותו הבוקר לטיול בלי לאכול ולשתות תחילה; וגם כמות המים שנשארו אהם היחה כה קטנה עד כי במשך כל היום לא שתו. טיול זה נקרך על-ידי אחת מתנועות-הנוער.

מפקח זה הגיש תלונה על כך למשרד הבריאות וזה האחרון ענה כי אין הוא מסונה על תנועות-נוער. לא יתכן כי ימשך המצב אשר בו כל משרד ממלתי חוען כי אין הוא מסונה על תנועות-נוער. מה חשוב משרד החינוך לשנות בענין זה? אמנם ארגוני נוער אינם נמצאים באופן ישיר תחת מרותו של משרד החינוך, אך הם צריכים לקבל את מרותו לפחות לגבי כל דבר הנוגע לבריאות הילדים.

א. רזיאל-נאור: כן ראתי לפני זמן מה כי הסתדרנות נוער ערכה תחרות שיח על הירקון. כמה מן הילדים שנחו המימה, והרי ידוע כי בירקון ישנם חידקי בילהאיה. גם לגבי מקרה זה יוכל בוודאי משרד החינוך לתנוות כי אין הוא אחראי לתנועות-הנוער. אך אני חושבת כי משהו בכל זאת יש לעשות בשטח זה כדי להבטיח את בריאות הילדים.

האלחי הבר פעה על סמך מה הריו לתנועות-הנוער לפעול בבתי-החפר. נודע לי עתה כי בריית-החפר בקריית-שלום, אחרי השקו התרונן ביום ו' אסף מנהל בית-החפר את כל תלמידי כיתות ה' ו' בגולח בית-החפר ואמר להם כי הם עומדים לשמוע הסברים על התנועה המאוחדת מפי נציגיה, ואלה מהתלמידים אשר ירצו אחר-כך לאצטרף לתנועה יוכלו לעשות זאת. האם משרד החינוך חושב כי נכון דבר זה?
 גם התנועה המאוחדת מוכרת על-ידי משרד החינוך, הרי זכרה זו צריכה להבטחא בכך שהתנועה תמסור ללשכת הנוער שבמשרד החינוך דין-וחשבון על פעולותיה בשלמים ידועים לפני הגורמים האלה מטפלים בהם. גולח שיתוף-פעולה זה ימסור לו להבטחא בכך שלשכות הלימוד במסגרת בית-החפר ישמשו כמרוזדר לטרפלין שטמו התנועה המאוחדת, על אחת כמה וכמה כאשר תנועה זו מוכרת על-ידי משרד החינוך.

מדוע המנהלים ומורי בתי-החפר נותנים אפשרות פעולה במסגרת בתי-החפר רק לאותן התנועות שאח מוציאות את הדרך להתקשר אחן? מה יהיה במירה שהתלמידים יראו להצטרף להסתדרויות נוער אחרות, אשר למי שעה קיימות במדינה?

ר. אברי: ואשר מר מיוחס הופיע בפני הוועדה הוא אמר כי לשכת הנוער מתכוונת להתקשר עם ארגוני הנשיח בקשר לפתיחת מועדונים ב-20 ישובי-עולים. למעשה השבוע כי ארגוני נשיח מסוימים היו מוכנים לתרום הסף ולפתוח מועדונים בישובי-עולים, אולם פעולה זו נכשלה מפני שלשכת הנוער לא עשתה את כל הסידורים הדרושים לפתיחת המועדונים. מה יש למשרד החינוך לומר בענין זה?

גם אני למעתי על ילדים אשר יצאו למיוליה וחזרו מצוננים, מפני שהמורים אשר יצאו איתם למיול הרשות לאכול מאכלים קרים, כמו גלידה ועוד, אף כי לא פסח קרה להורי הילדים אשר עליהם לאכול גלידה בעת המיול, לבל יצטננו.

האם ניתנו למורים הוראות כיצד עליהם לנהוג במיוליה בכלל ובמיוליה בימים חמים בפרט?

י דובר על כך שמספר ניכר של ילדים - היה ויכוח עם מספרם הוא 300 או 900 - אשר נכנסו השנה לבתי-החפר האחרונים והגישו אשחקד שאלונים לטטימנדיות לא נבחנו ועתה חובעים מהם את שכר-הלימוד המלא. מה עומד משרד החינוך לעשות בענין זה?

מ. ארם: הובא לוועדה הענין של המורה שושנה כץ והוועדה עברה על ענין זה למדע-היות, מתוך הנחה כי הפיטורים היו בסדר. הואיל ומורה זו נתמסה לתעמולה ממלגתית. הנה סתפרסם בעתון כי בבית-חפר מורייה במתח-חקוה ילננ מובה, חבר תנועת החרות, ומורה זה ניהל בגלוי תעמולה למען תנועה זו. אין לי טענות למורה זה ואינני יודע אם הוא העליח לחנך את הילדים כמי שרצה, אולם הוא כל-כך ניסה לחנכך עד כי מוכרת אני לשאול אם משרד החינוך מבחין בין מה שמוחר לאחד ובין מה שמוחר לשני. מה עשה משרד החינוך לגבי מורה זה? - אני כילעצמי לא אדרוש את פיטוריו כשם שלא דרשתי כי ימטרו את המורה שושנה כץ. אולם את אלה אשר במקרה של המורה שושנה כץ עמדו כל-כך על הצד הפורמלי של הבעיה ברצוני לשאול: מה ההחלטה הזאת בין דם לדח?

מ. ארם: קיבלתי מכתב מאת מורה ערבית מרמלה. מורה זו היא כיום בת 55 ועובדת כמורה מזה 40 שנה. עובדתה; אולם יחד עם זאת מציעים לה לעבוד שנה נוספת, גם כן בחור עובדת זמנית. המדובר במורה העובדת במקצוע מזה 40 שנה ואשר בזמן המנדט הייתה מורה קבועה. מדוע מורה זו איננה קבועה, עם כל הזכויות שיש לה? אף כי מורים בעלי ותק רב אינם חייבים לעמוד בבחינות, היא בכל זאת עמדה בחלק מן הבחינות. שאלתי אותה אם במקרה לא נכשלה בבחינה פדגוגית, אולם היא אמרה כי לא קיבלה כל הודעה על כך.

מה יהיה גורלה של מורה זו אשר בצדק טוענת לזכויותיה?

ר. צברי: גם אני לא עתי מקור מוסמך אחר, כי משרד החינוך אינו מעניק לקביעות למורים ערביים, אף לאלה ביניהם העובדים במקצוע מזה 25 או 30 שנה. דבר זה מעורר התמרמרות רבה מאזבקרב המורים לא רק כלפי משתתפי החינוך אלא כלפי המדינה כולה. ברצוני לדעת מהי הסיבה לקיום גישה מעין זאת למורים ערביים בעלי ותק רב, והאם אין משרד החינוך חושב לשנות את גישתו?

מר טריד: על מספר שאלות אנסה להשיב עתה. אבל ישנן שאלות שאצטרך לבררן ואוכל להשיב עליהן רק בכנסת השלישית. חברי אשר ירצו לקבל תשובה קודם לכן יכול לעמוד בקשר אחנו ובמידה ונדע את התשובה נוכל למסור אותה.

אשר לשאלה שנשאלה כאן בדבר הוראות למיוליות, יש להבדיל בין מיוליים הנערכים על ידי בחי-ספר לבין מיוליים של חנועות-נוער.

ביחס למיוליים הנערכים על ידי בחי-ספר הוצאו הוראות, ובמידה שאני מכיר את המיוליים האלה יכול אני לומר שהם נערכים מחוץ למירה קפדנית ביותר על בריאות הילדים. למיוליים מתלווים מורים רבים וקורה: מפילו שלטיול של 30 תלמיד מצטרפים 4 מורים. המיוליים של בחי-ספר נערכים מחוץ דאגה ושמירה על הילד, אבל ברור שגם בטיול עלולים להתרחש אסונות הקורים גם כאשר הילד נמצא בבית.

אולם בכל הנדגוע לתנועות-נוער נכון כי אין על מיוליים אלה פיקוח מטעם משרד החינוך. חנועות-הנוער אינן שואלות בעצמנו, אולם נצטרך בוודאי גם לגבי מיוליים אלה למצוא איזה הסד משותף בינינו לבין משרד הבריאות. כרגע אין הסדר כזה.

אשר לשאלתה השנייה של חה"כ רזיאל-נאור, אצטרך לברר חתילה מתי נערכה השלחה עם נציגי החנועה המאוחדת, האם במסגרת שעות הלימודים או אחריהן. נשאלתי גם מה היה קורה לו חנועה אחרת, שאיננה בחסות משרד החינוך, הייתה פונה למנהל בית-הספר ומבקשת כי יאפשרו לה לערוך שיחה עם התלמידים. אני מניח כי יחכן ולגבי חנועה שאינה חסויה החשובה הייתה שלילית והמנהל היה בסדר גמור בחתו חשו בה כזאת.

בדרך כלל משתייכים תלמידי בחי-ספר לתנועות נוער שונות, ומחוץ למטרים בודדים שהובאו לחשומת-לבי, לא הגיעו אלי חלונות על כך שמנהלים או מורים עושים פעולות מכוונות ומשחמשים בלחץ כדי למנוע השתייכות תלמידית לתנועה זו או אחרת.

לשאלתה של חה"כ צברי, לא ידוע לי על מקרה של אי-פתיחה מולדון בגלל הזנחה מצד לשכת הנוער. יכולים רק להיות עיכובים אוביקטיביים. ידוע לי שלשכת הנוער מקיימת קשרים עם כל הארגונים המוכנים להשתתף בפעולה המועדונית. בכל אופן אברר את השאלה הזאת. הגיע אלי איזה מכתב בענין זה ממועצת הפועלות ואנו מבררים כעת מה קרה.

אינני יודע מה גורל התלמידים שביקשו סטיפנדיות ולא קיבלו. אני מניח כי ישנם רבים כאלה והם בוודאי לא יקבלו סטיפנדיות גם בטנה הבאה. על שך קבלת סטיפנדיות לשנת הלימודים הבאה פרסמנו בעתונות והדברים ברורים. מורסמו גם פרסמים בדבר קבלת סטיפנדיות מאקרן המסוחמת של הממשלה והסוכנות היהודית.

אז:

מר שריד: בקשר למורה מתחייבת יכול אני לומר כי במידה ומשרד החינוך ישוב כפי ששוכנע במקרה של המורה ששונה כפי כן, כל מורה מסוימת מנהל תעמולה פוליטית לפי אותה המתכונת שעשתה זאת המורה כפי, לא יפלה משרד החינוך בין מורה למורה ובין ממלגה לממלגה ויטיק את המסקנות המתאימות.

לא ידועים לי פרטים על היפוריה על המורה הערבית, שחה"כ ארם הזכירה, אך יכול אני לתאר לעצמי מהו המיזם. עובדיה אצלנו מורים רביון שהם במאמנם על ממלאי מקום. משרד החינוך הודיע כי מורים אצל לא יימו לפחות עדי כמות הילוניות יהיו בסמאטום על ממלאי מקום בלבד. על מורים מסוג זה וימיה ינו ידועים ינו ידועים. קיט אפילו מקרה כי בהגיי אלינו גל-דן משכורת ממקום מסוימת מצאנו כי מורה אחד חתם על הגליון בטביעת אצבע. זהו בוודאי איזה מלמד מחימן אשר היה עם מורה במשך 30 שנה והוא ממשיך לעבוד גם בארץ. בכל אופן אנו מבררים מי הוא האדם הזה, והאם הוא אינו יודע אמילו לחתום את שמו. בין הערבים ישנו מספר לא קטן על אנשים כאלה, ולהם איננו יכולים לתת קביעות.

אנו מנהלים עתה דיונים על כך עד מתי יכול מורה לעבוד במאמנם של ממלאי מקום. גם המסורות המורים הטכיות כי אין אדם יכול לעבוד כממלאי מקום במשך תקופה בלתי מוגבלת. מאידך גיסא לא ניתן קביעות למורים אאל סימו 10 ליתוח לפחות ועל כן נמטרך להטיק את המסקנות המתאימות, שחוצותן = פיוניות. אולם זוהי למעשה מחותנו, כי אנו רוצים להגיע לידי פיוניות של כל המורים והלתי מתאימות. יתכן כי גם יוחם המורה הערבית שחה"כ ארם דיבר עליה נמצאת במאמנם של עובדת זמנית מטני האינה ממלאית אחר הואי ההשכלה הדרושה. אולם יכי מוכן לברר את המקרה הזה.

הינו"ר ש. פרמיץ: אני בענין האוכרה תעודת קבוד מסוימת, כי אני עובד שאי אפשר לזלזל בכבוד המוסד והתרבותי, בכבודה של ועדת הכנסת שהקפדה כל כך הרבה עמן לענין זה, ואי אפשר לזלזל במאמלי האיבור שנוצרו בענין זה, ולחת ל בעיית האוטררה לזרדה ולישון שנת ישראל. לא אדבר כב על יאוי אנשים אשר עשו כמיטב הבנתם כדי למתח את האוטררה. אני חושבת כי אין תועדה צריכה להתפור מבלי שתסנה במעמ האחרונה לממשלה ותדרוש ממנה לעשות את הדבר המתקבל על הדעת כדי שאפשר יהיה לפתוח את האוטררה, ולא לקבל החלטות על הקצבות שאין בהותן לעשות לחובת הקנין.

ד. נצר: אני חושבת שאנו צריכים להביע את קורח"רוחנו על כך ממסקנות הוועדה הציבורית בענין האוטררה דומות בנוור למסקנותיה של ועדת החינוך בענין זה. כן הייתי מציעה כי הוועדה תקבל החלטה האומרת שלאור מסקנותיה על הוועדה הציבורית המאשרות מחדש את מסקנותיה של ועדת החינוך פונה ועדת החינוך והתרבות של הכנסת למשרד החינוך ולמשרד האוצר כי ידאגו לכך שימצא אולם מתאים לאוטררה, כדי שתוכל להתחיל בעבודתה בתקופה הקרובה. אינני רוצה כי הוועדה תנקוב בשם האולם שלדעתה שיש להעמידו לרשות האוטררה.

ה ח ל ט ה

ועדת החינוך והתרבות פונה למשרד החינוך בבקשה כי ידאג למך שיינתן לאוטררה אולם מתאים, על מנת שתוכל לפעול בו בתקופה הקרובה.

הינו"ר ש. פרמיץ: אנחנו עוברים לדון בחלוקת התמכות והקצבות למוסדות ורבות.

ד. נצר: הוועדה מסיימת כבר את עבודתה ועל כן אני מציעה לא לדון בחלוקת ההקצבות, מה עוד כאשר כאשר המכומים כבר חולקו למעשה.

מר שריד: אינני בקיא כל כך בשטח זה, אולם אני סבור כי רובם המכריע של המוסדות יודעים כבר על ההקצבות שיינתנו להם.

או.

היו"ר ש. פרסיץ:

על כך ברצוני להביע נחת מערי ואת ומתווכי, כי
זו הייתה הראשונה מאז היותי יושבת-ראש הוועדה
לא נהג משרד החינוך בענין זה מקובל. בדרך כלל היתה הכנסת מאשרת
את החקיקה להקצבות ולתמיכות למוסדות חרבות באופן גלובלי, בתנאי שהשר
יחייץ עם ועדת החינוך על חלוקת המענק למוסדות החרונים.

מר שריד: לא ידוע לי על תנאי כזה.

היו"ר ש. פרסיץ:

הסדר זה היה קיים מן הישנה. גם ד"ר אבידור אישר
זאת. על כן, הואיל ולא קיבלנו כל הודעה על כך
שכבר מאוחר מדי לדון בהקצבות, אני משיעה כי נדון בהן.

ברצוני ליצול מה דינה של "הבימה" אשר נהנת
מזכויות מיוחדות ומקבלת הקצבה העולה על זו שניתנת לתיאטרונות אחרים?
אני חקקה להשיע כי על ידי הורדה סמלית מההקצבה של "הבימה"
העברת סכום זה להקצבה לאושרה נביע את מהאחנו על התנהגותה של "הבימה"
כלפי האושרה.

ד. נצר:

אני חוככים להגדלת ההקצבות אך לא להקטנתן.

מ. גרם:

אני משיע לדחות את הדיון בהקצבות ובתמיכות
למוסדות חרבות - למחר.

הוחלט לדחות את המשך הדיון לישיבת הרצת.

היו"ר ש. פרסיץ:

הואיל ומזכירחנו אליטבע לא תהא לישיבה
האחרונה של הוועדה, ברצוני להודות לה בשני
הוועדה על עבודתה המסורה במזכירת הוועדה.

הישיבה ננעלה בשעה 10.30.